Schriftelijk inbreng rondetafelgesprek leerlingenvervoer gemeente Arnhem

Beste raadsleden,

Op 29 november spreekt u in een rondetafelgesprek over leerlingenvervoer. Wij zijn gevraagd een inbreng hiervoor te doen. Voor uw gesprek willen we u het volgende meegeven.

Ouders & Onderwijs is de landelijke organisatie voor ouders met kinderen in de schoolgaande leeftijd. Wij bieden een informatiepunt voor ouders met vragen over het onderwijs en school. Ook behartigen wij de belangen van deze ouders op het landelijk onderwijsveld. en zijn wij gesprekspartner namens ouders voor onder andere de overheid. Bij ons informatiepunt spreken we veel ouders over het leerlingenvervoer. Dat zijn vaak schrijnende situaties. Kinderen die heel vaak te laat komen op school of helemaal niet op school komen, onveilige situaties in het busje en extreem lange reistijden (meer dan 3 uur per dag). In maart 2022 hebben we een onderzoek hierover uitgebracht. Daaruit kwam duidelijk de ernst van de problemen naar voren.
De ritten zijn vaak veel te lang, wisselen chauffeurs te vaak en is de situatie in de bus soms zelfs onveilig. Met als gevolg dat de toch al kwetsbare leerlingen uitgeput op school aankomen. U kunt zich vast voorstellen wat dit betekent voor het kind en de ouders. Kinderen missen onderwijstijd, komen al heel moe en overprikkeld aan, hebben na school geen tijd meer voor een hobby of om te spelen met hun vriendjes. En er zijn zelfs kinderen die op een verkeerde plaats uit een busje worden gezet. Op klachten wordt slecht of niet gereageerd en ouders worden van de vervoerder naar de gemeente en weer terug verwezen. Dat waren de verontrustende conclusies uit het onderzoek. De afgelopen jaren hebben we ons dan ook ingezet voor het verbeteren van het leerlingenvervoer. Zo sprak onze directeur in oktober vorig jaar in een rondetafel met de leden van de tweede kamer hierover. En vandaag verscheen dit artikel in de nationale onderwijsgids.

Er is gevraagd of wij u een beeld kunnen geven van de landelijke ontwikkelingen. De problemen met het leerlingenvervoer zijn niet van nu. Al zeker 20 jaar wordt er over gesproken maar dat heeft tot nu toe niet geleid tot verbetering. Helaas eerder een verslechtering. De aanbesteding maar nu zeker ook het chauffeurstekort hebben ervoor gezorgd dat de situatie slechter geworden is. De afgelopen twee jaar wordt er veel gesproken over het leerlingenvervoer. In de tweede kamer, met het ministerie, de VNG en de vertegenwoordigers van de vervoerders. Ook is er een onderzoek onder de gemeente uitgevoerd en zijn er goede voorbeelden en komt er handreiking voor de aanbesteding. Dit heeft helaas nog tot weinig of geen verbetering gezorgd. Sinds de zomer is de situatie verslechterd. We krijgen de indruk dat het leerlingenvervoer niet over kinderen gaat maar eerder over pakketjesvervoer.

Er zijn veel partijen betrokken bij de organisatie van het leerlingenvervoer. Landelijke overheid (ministerie OCW), lokale overheid (gemeenten), vervoerders en scholen. Ieder met hun eigen verantwoordelijkheid en taak. Onze observatie is dat alle betrokken naar elkaar wijzen. Dat gebeurt in individuele situaties (ouder klaagt bij vervoerder, die verwijst naar gemeente, gemeente wijst naar verordening) maar ook op gemeentelijk en landelijk niveau (ministerie bekostigt, gemeenten zijn verantwoordelijk, vervoerders voeren het uit). Door het steeds maar weer doordelegeren van

verantwoordelijkheid en de werkwijze van aanbesteden op de 'economisch meest gunstige inschrijving' is het leerlingenvervoer steeds meer gaan lijken op pakketjesvervoer. Maar het gaat niet om pakketjes, het gaat om vaak kwetsbare kinderen die er zelf ook niet voor hebben gekozen naar een speciale school te gaan. Ze zijn hiertoe gedwongen, omdat er geen passend onderwijs voor hen beschikbaar is in de buurt. Het leerlingenvervoer is voor deze groep kinderen noodzakelijk om naar school te kunnen gaan. Deze kinderen hebben recht op onderwijs en recht op een overheid die ervoor zorgt dat zij dat onderwijs op een manier kunnen volgen die niet schadelijk voor ze is.

De afgelopen jaren hebben we gemerkt dat er landelijk wel veel aandacht was voor het leerlingenvervoer maar gemeenteraden vaak niet op de hoogte waren van de problemen met het leerlingenvervoer in hun eigen gemeente. De afgelopen periode zien we dat steeds meer gemeenten het onderwerp op de agenda zetten.
Uw gemeente is daar, met deze rondetafel, een goed voorbeeld van. Andere gemeenten die goed bezig zijn om het leerlingenvervoer te verbeteren zijn onder andere Utrecht, Land van Cuijk en Leiden.

Als gemeenteraad kunt u zelf veel doen om de situatie van deze kinderen zo snel mogelijk te verbeteren. Op de volgende onderwerpen geven wij u hiervoor input:

- Betrekken van ouders bij het verbeteren van het leerlingenvervoer:
  Binnen uw gemeente spreekt u individuele ouders met een klacht. Maar dat geeft een eenzijdig beeld en gaat alleen maar over de negatieve ervaringen. In een aantal gemeenten worden er klankbordgroep van ouders opgericht. Met deze klankbordgroep wordt een bredere groep ouders betrokken en hoort u ook de positieve ervaringen. Ook hebben ouders zelf vaak hele goede ideeën om het vervoer te verbeteren.
- Aansluiten bij de mogelijkheden en behoeften van ouders
  Wij horen veel van ouders dat er geen mogelijkheden zijn om het vervoer aan te laten sluiten bij hun situatie. Bijvoorbeeld wanneer ouders zijn gescheiden of wanneer een kind naar de kinderopvang gaat, er geen twee ophaaladressen mogelijk zijn. Volgens de wettelijke verplichtingen hoeft u dit niet toe te staan maar binnen de aanbestedingsafspraken met de vervoerder kunt u hierover afspraken maken. Ook kunt u daarin een ruimere toepassing van de criteria voor recht op leerlingenvervoer (oa. afstand, dichtstbijzijnde toegankelijke school, handicap en leeftijd) afspreken zodat het vervoer beter aansluit bij de thuissituatie en de mogelijkheden van de ouders.
- Verbeteren van de klachtenafhandeling
  Ouders worden vaak van het kastje naar de muur gestuurd. Ze melden hun klacht bij de vervoerder die aangeeft de klacht niet op te kunnen lossen en worden doorgestuurd naar de gemeente. Daar krijgt de ouder het antwoord dat de vervoerder dit moet oplossen. Zo gaat het heen en weer en komt er geen oplossing voor de klacht van de ouder. U kunt zorgen dat klachten beter en sneller worden opgelost. Maar ook dat ouders beter en goed weten waar ze met hun klacht terecht kunnen. En zorgen dat u als gemeenteraad goed zicht heeft op de klachten.
- Aanbesteden op kwaliteit en reistijd
  Via de aanbesteding kiest u een ververvoerder en maakt daar afspraken mee. Meestal vindt de belangrijkste beoordeling plaats op basis van efficiëntie en kosten. Bijvoorbeeld de laagste prijs en duurzaamheid. De vervoerder vertaalt die vervolgens naar zijn mogelijkheden en zet in op zo laag mogelijke kosten. Met de enorme druk op de kosten, reistijd en efficiëntie-denken wordt het leerlingenvervoer pakketvervoer. Het belang van het kind wordt uit het oog

verloren. Door in de aanbesteding vooral te sturen op de kwaliteit van het vervoer maar ook op een zo kort mogelijke reistijd voor de kinderen kunt u het leerlingenvervoer in uw gemeente verbeteren.

- **Meer en betere chauffeurs:**
  De kritiek op het leerlingenvervoer wordt soms als kwetsend ervaren door al die chauffeurs die elke dag met hart en ziel werken om deze kinderen een prettige reis naar school te geven. Een goede en fijne chauffeur is voor deze kinderen goud waard en voor hen de belangrijkste kwaliteitsfactor voor hun vervoer naar school. Chauffeurs hebben prettig, lonend en aantrekkelijk werk nodig. Hierop kunt u via de aanbesteding en de afspraken met de vervoerder inzetten en sturen.

Ik wens u een goed gesprek toe. Mocht u naar aanleiding van deze inbreng nog vragen hebben, verneem ik die graag.

Met vriendelijke groet,

Marieke Boon-Mens,
Thema-adviseur passend onderwijs

Ouders & Onderwijs
Groenmarktstraat 56
3521 AV Utrecht
06-12470177
www.oudersenonderwijs.nl